

**ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»**

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ПОЄДНАННЯ КЛАСИЧНИХ ТА
СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

(на прикладі розробки моделі формування медичного та патріотичного
світогляду молоді)

Виконавці:

Гринзовська Анастасія

студентка 2 курсу медичного факультету

Шапошніков Денис

студент 1 курсу медичного факультету

Дубровіна Еліза

студентка 2 курсу медичного факультету

Коркішко Валерія

студентка 6 курсу медичного факультету

Наукові керівники:

Голованова Ірина Анатоліївна –

доктор медичних наук, професор,

завідувач кафедри соціальної медицини,

організації та економіки охорони здоров'я з

біостатистикою

Паламарчук Дмитро Владленович

в.о. головного лікаря

Полтавського обласного ЦМСЕ

Полтава 2016

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. НАУКОВА ОЦІНКА ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1. Вибір та оцінка основних методів наукового дослідження при вивченні діяльності громадських об'єднань

1.2. Метод swot-аналізу – сучасний шлях до визначення сильних і слабких сторін у діяльності студентського самоврядування

РОЗДІЛ 2. ВИВЧЕННЯ ДУМКИ СТУДЕНТІВ ВДНЗУ «УМСА» ЩОДО САНІТАРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА МОДЕЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ УМСА У ФОРМУВАННІ МЕДИЧНОГО ТА ПАТРІОТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ СЕРЕД СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ВСТУП

Іде ХХІ століття. Проходить зміна поколінь. У лікувальних закладах Полтавщини вже працюють здібні молоді лікарі. Більшість із них здобули медичну освіту в Українській медико-стоматологічній академії (УМСА).

Здоров'я людини - це вищий пріоритет держави, головний критерій ефективності державного управління, найважливіший фактор національної безпеки. За останні роки в усіх регіонах області були проведені роботи по зміцненню матеріально-технічної бази лікувальних закладів. Тісна співпраця з органами місцевої влади та місцевого самоврядування, а також із зацікавленими службами сприяла покращенню надання медичної допомоги населенню. Не останнє місце в цьому процесі належить і якості просвітницької роботи, яку проводять медичні працівники серед жителів населених пунктів. Без медико-просвітницької роботи неможливо успішно здійснювати намічені заходи, які проводяться державою як основа політики по охороні здоров'я населення.

В УМСА навчаються майбутні лікарі. Для них набуття навичок спілкування з населенням, ведення медико-просвітницької та санітарно-просвітницької роботи, проведення пропагандистських і організаційних заходів є особливо важливим. Крім того, це сприяє підвищенню і удосконаленню їх професійного рівня ще на студентській лаві.

Першість у просвітницькій роботі серед населення, а особливо серед молоді, має посідати студентське самоврядування.

Саме у співпраці студентського самоврядування і кафедри соціальної медицини УМСА може викристалізуватись сучасна модель організації діяльності студентського самоврядування, місцевих громад та сільського населення, направленої на формування медичного та патріотичного світогляду як студентської молоді, так і молоді всього Полтавського регіону.

Об'єктом дослідження є розробка моделі діяльності студентського самоврядування у формуванні медичного та патріотичного світогляду молоді.

Мета роботи - дослідження шляхів розвитку та організації медичного та патріотичного світогляду як форми спільної волонтерської діяльності місцевого самоврядування та студентів-медиків.

Методи дослідження - системний підхід, методи теоретичного та емпіричного пізнання, синтезу та аналогії, SWOT-аналіз.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані для:

- обґрунтування і розробки методичних та навчально-просвітницьких матеріалів, що забезпечують волонтерську діяльність органів студентського самоврядування;

- розробки і апробації функціонально-організаційної структури взаємозв'язків органів студентського самоврядування з методичним центром та громадою;

- створення навчально-організаційних структур для підготовки студентів-волонтерів для роботи в громаді.

Результати досліджень можуть бути застосовані органами місцевого та студентського самоврядування по всій території України.

Перелік ключових слів: СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ, СТАЛИЙ РОЗВИТОК, ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, МЕДИКО-ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА, МЕДИЧНА ОСВІТА, ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я.

РОЗДІЛ 1.

НАУКОВА ОЦІНКА ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕНЬ

У значному масиві методів дослідження, які використовуються в соціальній медицині, можна виділити кілька груп, серед яких чільне місце займають загальні методи наукового дослідження та спеціальні методи (історичні, статистичні, медичні, тощо).

При проведенні дослідження було застосовано ряд загальних методів наукового дослідження: бібліографічний та діалектичний метод наукового пізнання, системний, структурний, використано методологію проведення системного та SWOT-аналізу досліджуваних явищ на базі результатів анкетування респондентів.

1.1. Вибір та оцінка основних методів наукового дослідження при вивченні діяльності громадських об'єднань

Застосування загальноприйнятих методів досліджень потребує наведення їх короткої характеристики.

Для проведення наукового аналізу застосовують логічні засоби наукового пізнання – аналіз і синтез. Аналіз, як логічний прийом, полягає у тому, що ціле явище розділяється на окремі елементи, кожен з яких потім розглядається окремо. Синтез – об'єднує певні дані за принципом спільності ознак, отриманих у результаті аналізу [1, 9, 14, 17, 26].

Структурний метод заснований на виявленні стійких зв'язків усередині системи, які забезпечують збереження її основних властивостей. Звідси - його близькість до системного методу. Структурні зв'язки можна виявити при вивченні суспільних систем [9,22].

Діалектичний метод полягає у висвітленні подій, явищ та їх наслідків і результатів у русі, протиріччях, взаємовпливах, взаємозалежностях та причинно-наслідкових зв'язках, з урахуванням тогочасних обставин.

Діалектичний підхід дає можливості обґрунтування причинно-наслідкових зв'язків, процесів диференціації та інтеграції, постійної суперечності між сутністю та явищем, змістом і формою [24].

Системний метод виходить із розуміння системи як сукупності взаємопов'язаних елементів. Метод передбачає розгляд кількох головних завдань:

- 1) вичленення елементів, які входять в систему;
- 2) аналіз характеру відносин між елементами (горизонтальні, ієрархічні);
- 3) вивчення будови системи – сукупності елементів, які входять до неї і зв'язків між ними – фактично являє собою аналіз внутрішньої структури. Тому системний метод тісно змикається зі структурним [9,22].

У наукових дослідженнях широко застосовується бібліографічний метод. Він починається з аналізу документів і завершується складанням бібліографічного списку. Бібліографія виступає в ролі базового компоненту науки. Бібліографічний метод передбачає вивчення документів у їх цілісності. Подібність матеріалу за окремими властивостями дозволяє провести їх тематичне об'єднання.

Бібліографічна оцінка проводиться за стандартною методикою з формуванням короткого змісту у вигляді анотації або реферату, в яких інформація згрупована за окремими ознаками.

Анкетування – метод одержання інформації, заснований на опитуванні людей для одержання зведень про фактичне положення речей [18]. Анкетування відноситься до групи описових методів та базується на невтручанні в явище, яке досліджується. Даний метод дозволяє об'єктивно встановити ступінь зацікавленості реципієнта, а також його відношення до питань, які досліджуються. Окремі автори вважають анкетування одним із статистичних методів, який дозволяє виявити ставлення певної когорти до досліджуваного явища або об'єкту та розподіл респондентів і їх відповідей за ступенем вираженості[12].

Метод анкетування має як переваги, так і недоліки.

До переваг варто віднести:

- високу оперативність отримання інформації (особливо при застосуванні електронних комунікацій);
- зручність організації масових опитувань;
- можливість застосування принципу екстериторіальності та анонімності при організації та проведенні опитування;
- застосування сучасних технологій обробки отриманих результатів;
- мінімізація ручної роботи при обробці результатів та підвищення достовірності отриманих результатів;
- застосування електронних технологій виключає чинник суб'єктивізму дослідника як до респондента, так і до тематики дослідження.

Серед недоліків варто зазначити:

- відсутність як варіабельності в анкеті при проведенні опитування, так і особистих контактів, які дозволяють побачити додаткові аспекти питань, що досліджуються;
- доступність маніпуляцій з «самозвітами» та анкетами при застосуванні паперових анкет;
- можливий вплив на респондентів при особистому контакті під час анкетування.

Тобто, на результат можуть впливати підсвідомі установки та мотивації як респондентів, так і персоналу, що проводить дослідження при паперовому анкетуванні.

З метою мінімізації існуючих недоліків, в анкетному методі дослідження нами застосовано підхід анонімності при проведенні електронного анкетування студентів УМСА. Анонімне анкетування дає можливість отримати правдиві та відверті відповіді [5, 8].

У нашій роботі наведені матеріали та висновки, підготовлені за результатами переважно електронного анкетування студентів УМСА 1-го та 5-го курсів (переважно випускників УМСА).

Вибір контингенту обумовлено необхідністю врахувати сучасний стан проведення агітаційної та роз'яснювальної роботи з молоддю на до вузівському етапі та досвід, отриманий студентами під час навчання в УМСА.

Метод анкетування передбачає проведення опитування із застосуванням заздалегідь підготовлених анкет, при цьому анкета самостійно заповнюється респондентами.

Анкетою є розроблений авторський або стандартизований опитувальний лист, в якому зазначаються відповіді респондента на поставлені питання. Класичний підхід до формування анкет передбачає наявність двох частин: демографічної та основної [3].

Зміст запропонованої анкети включає в себе два блоки запитань. До демографічної частини анкети відносяться питання, які характеризують особистість респондента: курс, стать. Основна частина – стандартизовані питання, відповіді на які визначають основні компоненти для проведення SWOT-аналізу, завдяки якому вирішується основне завдання дослідження.

1.2 Метод swot-аналізу – сучасний шлях до визначення сильних і слабких сторін у діяльності студентського самоврядування

Метод SWOT-аналізу, який широко застосовується для вивчення розрізнених явищ та встановлення тенденцій для певних процесів, дозволяє провести детальне вивчення зовнішнього й внутрішнього середовища, які формують основні тенденції розвитку процесу.

SWOT-аналіз – метод, що використовують при проведенні стратегічного планування. Цей метод передбачає виявлення суттєвих факторів внутрішнього і зовнішнього середовища процесу (системи) та розподіл їх на чотири категорії: Strengths (сильні сторони), Weaknesses (слабкі сторони), Opportunities (можливості) і Threats (загрози).

До факторів внутрішнього середовища відносяться Сильні (S) і Слабкі (W) сторони об'єкту аналізу. Тобто ті фактори на які сам об'єкт здатний впливати. До факторів зовнішнього середовища - Можливості (O) і Загрози (T). Тобто ті фактори на які сам об'єкт не може вплинути і вони діють на об'єкт ззовні.

Результатом SWOT-аналізу, спрямованого на формування узагальненого інформаційного потенціалу, повинні з'явитися ефективні рішення, що стосуються відповідної реакції (впливу) суб'єкта (слабкої, середньої й сильної) відповідно до сигналу (слабкого, середнього або сильного) зовнішнього середовища (мал.1).

Мал.1 Логічно-структурна схема SWOT-аналізу.

Особливості розглянутого підходу до проведення SWOT-аналізу на діяльності органів самоврядування полягають у наступному:

1. Аналіз передбачає застосування методології системно-цільового підходу. При цьому основна увага концентрується на визначенні основних характеристик зовнішнього й внутрішнього середовища процесу що досліджується. Передбачається розподіл характеристик зовнішнього й внутрішнього середовища в просторі, у часі.

2. Проведення структуризації виявлених факторів та характеристик зовнішнього й внутрішнього середовища. Виокремлення серед них універсальних, характерних для будь-якої діяльності.

3. Здійснення синтезу нових факторів зовнішнього й внутрішнього середовища, що в перспективі забезпечує обґрунтування нових підходів та формування цілісної системи рішень.

Виявлені сильні сторони процесу повинні забезпечити прискорений рух до досягнення встановлених стратегічних цілей. Виявлені слабкі сторони процесу, що викликають гальмування, мінімізуються за рахунок розробки та впровадження комплексу запобіжних заходів. Тут також варто враховувати вставлені можливості й загрози від зовнішнього середовища. Ігнорування яких не дозволяє розробити оптимальний сценарій розвитку процесу.

Характерною рисою SWOT-аналізу є встановлення властивості організаційної системи прискореного просування процесу (системи) в напрямку досягнення стратегічних цілей. Це прискорення досягається за рахунок синтезу самої системи з можливостями зовнішнього середовища забезпечує. Дана характеристика, в літературі отримала назву дієвість.

Проведення SWOT-аналізу дозволяє встановити негативні властивості характерні для процесу (системи), тобто «слабкість». Виявлення закономірностей гальмування в процесі руху до досягнення стратегічних цілей є істотним при потенціюванні основних «слабкостей» існуючої організаційної системи з загрозами зовнішнього середовища. Такий збіг або закономірності формують ймовірність розвитку песимістичного сценарію для процесу (системи, явища).

SWOT-аналіз дозволяє виявити певні можливості. Тобто тенденції або події в зовнішньому середовищі, які при своєчасному виявленні та правильній запобіжній дії можуть значно прискорити або призупинити темп просування до поставлених стратегічних цілей.

Загрози - це тенденції або події в зовнішньому середовищі, які під час відсутності відповідної реакції організації спричиняють значне погіршення стану організації на шляху до виконання своїх планів.

SWOT-аналіз у загальній формі передбачає формування у вигляді таблиці основних переваг та недоліків досліджуваного процесу.

Загальна форма SWOT-аналізу

Внутрішнє середовище	Сильні сторони	Слабкі сторони
	1. ...	1. ...
	2. ...	2. ...
	3. ...	3. ...
Зовнішнє середовище	Можливості	Загрози
	1. ...	1. ...
	2. ...	2. ...
	3. ...	3. ...

Основною перевагою SWOT-аналізу є доступність і можливість з мінімальними витратами на його проведення отримати аналітичний супровід діяльності процесу. Особливістю SWOT-аналізу є максимальна гнучкість і можливість варіабельності в залежності від завдання. Проведення SWOT-аналізу дозволяє провести систематизацію інформації про внутрішні та зовнішні фактори, від яких залежить процес стратегічного планування. Даний аналіз забезпечує можливість виявити конкурентні переваги та сформувані стратегічні пріоритети в діяльності. Забезпечити поточну діагностику доступних ресурсів.

До недоліків SWOT-аналізу, які потрібно віднести: неможливість врахування всіх можливостей і загроз характерних для даного виду діяльності; наявність ризику впливу суб'єктивності при виборі та оцінці факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які впливають на основну діяльність тощо [16].

РОЗДІЛ 2

ВИВЧЕННЯ ДУМКИ СТУДЕНТІВ ВДНЗУ «УМСА» ЩОДО САНІТАРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Студентське самоврядування – це процес, який найтісніше стосується студентства, оскільки зароджується всередині студентства, з його ініціативи (з винятками), їм же реалізується. В цьому ракурсі дуже часто в статутах, конвенціях, резолюціях, положеннях та інших документах студентське самоврядування розглядають як особливу форму ініціативної, самостійної, відповідальної громадської діяльності студентів, спрямованої на вирішення важливих питань життєдіяльності студентської молоді, розвиток її соціальної активності.

Також його можна тлумачити як самостійну громадську діяльність студентів із реалізації функцій управління вищим навчальним закладом, яка координується ректоратом (адміністрацією), деканатами (відділеннями) та здійснюється студентами згідно з метою й завданнями, які стоять перед студентськими колективами.

У студентському самоврядуванні беруть участь особи, які навчаються у вищому навчальному закладі. Усі такі особи мають рівне право на участь у студентському самоврядуванні. Воно здійснюється особами, які навчаються в вузі: а) безпосередньо; б) через органи студентського самоврядування, що обираються шляхом таємного голосування.

Оскільки студентське самоврядування існує як громадська організація лише з 2010 року, ми дізнавалися думку студентів щодо важливості і значимості студентського самоврядування в їхньому житті. Нами було опитано 132 студенти 1-го курсу і 127 студентів 5-го курсу, з 1-го курсу 70 (53,0%) дівчат, із студентів 5-го курсу – 69 (54,0%).

При проведенні аналізу опитувальних анкет студентів (додаток А) 1-го і 5-го курсів виявлено:

На питання «Чи потрібно студентському самоврядуванню УМСА проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу серед студентської молоді та населення окремих громад щодо ведення здорового способу життя?» Студенти 1-го і 5-го курсів зазначили, що роботу проводити треба: відповідно 56 (42,1%) і 63 (49,6%) – значущої різниці у відповідях не виявили.

Серед основних завдань студентського самоврядування є сприяння діяльності студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами; організація співробітництва зі студентами інших вищих навчальних закладів і молодіжними організаціями. Отже, студентське самоврядування може організовувати волонтерські загони, сприяти проведенню цими загонами санітарно-просвітницької роботи і члени студентського самоврядування можуть самі брати участь в подібних заходах. При співпраці зі студентами інших ВНЗ можуть відкритися інші непередбачувані перспективи взаємного обміну досвідом, думками. Студенти УМСА здатні поділитися своїми знаннями щодо здорового способу життя зі студентами, які не мають подібного розуміння (додаток В).

Щодо питання «Чи потрібно студентському самоврядуванню УМСА проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу серед студентської молоді та населення окремих громад щодо організації охорони здоров'я?», із студентів 1-го курсу погодилися 83 (62,8%), а з 5-го курсу – 45 (35,4%) при значущій різниці між відповідями студентів ($p < 0,05$). Очевидно, що студенти старших курсів більш схильні до початку сімейного ніж до активного соціального життя.

Шкідливі звички формуються у молодому віці і можуть залишатися на все життя. Тому важливо, аби студенти-медики брали активну участь у їх запобіганні. «Чи потрібно студентському самоврядуванню УМСА проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу серед студентської молоді та населення окремих громад щодо наслідків шкідливих звичок?» Схвально відповіло 53 (40,15%) студенти 1-го курсу та 86 (67,72%) 5-го курсу ($p < 0,05$). Така значущість різниці у відповідях старшокурсників і першокурсників свідчить про недостатнє усвідомлення останніми важливості та небезпеки

шкідливих звичок не лише для однієї особи, а і для всього суспільства. Сучасна молодь вступає в життя в епоху не тільки бурхливого розвитку науки і техніки, а й негативних наслідків науково-технічної революції та демографічного вибуху.

Неконтрольоване зростання населення Землі, дедалі більше забруднення атмосфери, накопичення відходів людської діяльності при одночасному виснаженні майже всіх видів природних ресурсів призвели до розвитку глобальної екологічної кризи. Отже, збереження довкілля – це не лише проблема екологів, але і майбутніх лікарів, всього свідомого суспільства.

«Чи потрібно студентському самоврядуванню УМСА проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу серед студентської молоді та населення окремих громад щодо збереження довкілля?» на це питання значущої різниці між студентами першокурсниками – 76 (57,5%) та п'ятикурсниками – 84 (66,1%) не виявили. Очевидно, що проблема довкілля є насущною як для початківців, так і для «старожилів». Вище зазначені питання більше стосувалися змісту роботи студентського самоврядування і, відповідно, виконання задач були різними у першокурсників та старшокурсників.

Наступне питання в опитуванні ставило за мету з'ясувати думку респондентів про організацію студентським парламентом активної санітарно-просвітницької роботи.

Будь-який процес організації передбачає управління, компетентну, відповідальну особу, яка б координувала роботу за цим напрямком діяльності. Стверджувальну позицію у питанні «Чи потрібно для проведення санітарно-просвітницької роботи призначати відповідальну особу?» у більшості зайняли студенти п'ятого курсу – 78 (59,1%), тоді, як першокурсники до кінця не усвідомлювали значення відповідальної особи і «так» відповіли лише 44 (41,7%)($p < 0,05$).

Виявлена структура думок на дане питання обумовлена активною діяльністю кафедри соціальної медицини. Навчальним процесом кафедри для вивчення студентами 5-го курсу передбачено тему «Санітарно-просвітницьке

навчання населення» де висвітлюється методологія його проведення. Крім того, на засіданнях студентського гуртка надається можливість наукового супроводу, виконання практичної роботи серед молодіжних, підліткових, дитячих колективів у вигляді лекцій, круглих столів тощо. Тому думки студентів першого та п'ятого курсів розділилися. Перші відповіли, що треба створити профільний відділ, який би опікувався просвітницькою роботою – 75 (56,8%), тоді, як з останніх лише 34 (26,7%) погодилися з цим ($p < 0,05$). Аналогічно студенти відповіли і на питання, яке безпосередньо стосувалося методології проведення санітарно-просвітницької роботи: «Чи потрібний методичний супровід фахівцями університету підготовки студентів, які займаються просвітницькою роботою?» - 81 (61,3%) з першокурсників і 42 (33,0%) з 5-го курсу погодилися з значущою різницею у результатах відповідей ($p < 0,05$).

Місцеві засоби масової інформації часто освітлюють питання профілактики, здорового способу життя серед населення, але не залучають студентські волонтерські загони до співпраці, що на нашу думку, було б корисно як самим студентам, так і суспільству. На питання: «Чи потрібна підтримка в місцевих ЗМІ? «так» відповіли 34 (25,76%) першокурсники і 96 (75,6%) п'ятикурсників при значущій різниці ($p < 0,05$). Допевне, що наприкінці циклу навчання у ВДНЗУ «УМСА», у студентів формується не лише клінічне, але і, завдяки профілактичній роботі кафедри соціальної медицини, організаційно-управлінське мислення. Тому старшокурсники достеменно відчують необхідність у співпраці зі ЗМІ на санітарно-просвітницькій ниві.

Розподіл думки студентів 1-го та 5-го курсів ВДНЗУ «УМСА» щодо санітарно-просвітницької роботи органів студентського самоврядування

Думка студентів	Відповіді студентів 1-го курсу абс.(%)	Відповіді студентів 5-го курсу абс.(%)	p
1. Чи потрібно студентському самоврядуванню УМСА проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу щодо ведення здорового способу життя?	56 (42,1%)	63 (49,6%)	p<0,05
2. Чи потрібно студентському самоврядуванню УМСА проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу щодо організації охорони здоров'я?	83 (62,8%)	45 (35,4%)	p<0,05
3. Чи потрібно студентському самоврядуванню УМСА проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу щодо наслідків шкідливих звичок?	53 (40,15%)	86 (67,72%)	p<0,05
4. Чи потрібно студентському самоврядуванню УМСА проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу щодо збереження довкілля?	76 (57,5%)	84 (66,1%)	p<0,05
5. Чи потрібно для цього призначати відповідальну особу?	78 (59,1%)	44 (41,7%)	p<0,05
6. Чи потрібно створити профільний відділ, який би опікувався просвітницькою роботою?	75 (56,8%)	34 (26,7%)	p<0,05
7. Чи потрібна підтримка місцевих ЗМІ в організації просвітницької та роз'яснювальної роботи?	34 (25,76%)	96 (75,6%)	p<0,05
8. Чи потрібний методичний супровід підготовки студентів, які займаються просвітницькою роботою фахівцями університету?	81 (61,3%)	42 (33,0%)	p<0,05

РОЗДІЛ 3.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА МОДЕЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ УМСА У ФОРМУВАННІ МЕДИЧНОГО ТА ПАТРІОТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ СЕРЕД СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ

Сьогодні в навчальних закладах різного рівня акредитації в Україні набув значного поширення такий досить новий тип організацій студентської молоді, як органи студентського самоврядування. Для цієї структури які поступово перетворюються із підструктур вищих навчальних закладів на самостійні організації притаманна з стійка тенденція розвитку.

Студентське самоврядування — форма управління, за якої обрані представники студентської громади, мають право самостійно вирішувати питання внутрішнього управління. Формувати на виборних засадах свої установи, що здійснюють управління. Студентське самоврядування може мати свої керівні органи.

Студентське самоврядування у сучасному вищому навчальному закладі - невід'ємна частина системи громадського самоврядування, що забезпечує захист прав і інтересів всіх осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі, а також участь представників студентського самоврядування в управлінні вищим навчальним закладом.

Тобто самоврядування можна вважати самостійною громадською діяльністю студентів із реалізації функцій управління вищим навчальним закладом, яка здійснюється студентами згідно з метою й завданнями, які стоять перед студентськими колективами. Діяльність самоврядування має на меті забезпечення виконання студентами своїх обов'язків і захисту їхніх прав, сприяння гармонійному розвитку особистості студента, формуванню у нього навичок майбутнього організатора та керівника (додаток Б).

Студентське самоврядування ВДНЗУ «УМСА» представлене студентськими радами гуртожитків, деканатів та найвищим органом – **СТУДЕНТСЬКИМ ПАРЛАМЕНТОМ.**

Студентський парламент ВДНЗУ «УМСА» - надійний осередок, що завжди стоїть на боці захисту прав студентів та будь-коли в змозі відстоювати їхні інтереси. Це унікальна молодіжна платформа, створена для реалізації талантів, проектів та ініціатив студентства.

На сьогодні, студентами-медиками УМСА вже проводиться просвітницька та роз'яснювальна робота серед студентської молоді та населення окремих громад щодо ведення здорового способу життя, організації охорони здоров'я, наслідків шкідливих звичок, збереження довкілля тощо. Робота ведеться у вигляді лекцій, бесід, круглих столів, виступів перед молоддю та населенням (додаток В).

На думку дослідників, основне завдання студентського самоврядування полягає в тому, щоб допомогти студентам у їх науковій, професійній та громадській роботі, налагодити побут та дозвілля студентів у студмістечках, посприяти в організації відпочинку тощо.

Чому ж питання функціонування органів студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України привертають сьогодні особливу увагу?

По-перше, інтеграція України у Європейське співтовариство та перехід до ринкової економіки, приєднання до Болонської угоди, в якій студентство розглядається як партнер, передбачають їх участь у реформуванні усіх складових освітньої галузі.

По-друге, сьогодні відбувається активне становлення та розвиток демократичних засад в усіх секторах життєдіяльності українського суспільства. Тому і студентське самоврядування потребує подальшого розвитку на основі новітніх демократичних ідей. Успішна розбудова Української держави залежить від самосвідомості, самодостатності, ініціативності, активної життєвої позиції, наполегливої праці кожного молодого українця.

По-третє, студентство вусі часи виступало своєрідним "барометром" соціально-економічного та політичного стану суспільства. Молодь є тією верствою населення, яка найбільш чутливо реагує на соціальні зміни, якій

притаманне гостре ставлення до порушення основ демократії, законів, етичних та моральних принципів.

По-четверте, студентське самоврядування є важливим фактором змін і модернізації суспільства, виявлення потенційних лідерів, напрацювання у них навичок управлінської та організаторської роботи з колективом, формування майбутньої еліти нації [11].

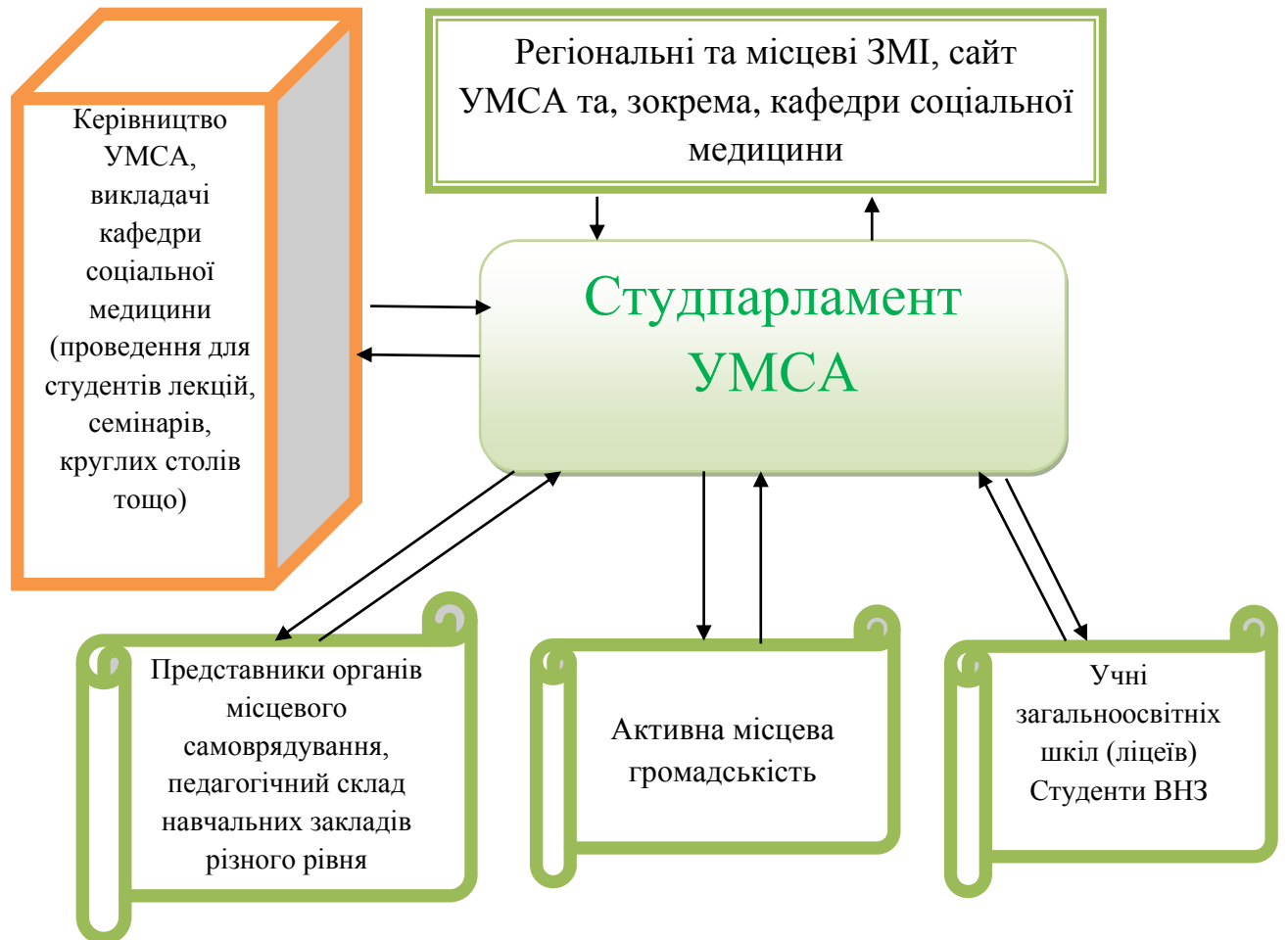
Базуючись на аналізі анкетування студентів, яке було проведене в попередньому розділі, абстрактно-логічним методом SWOT – ми здійснили аналіз проблем, які стоять перед студентами-волонтерами. Розроблено модель діяльності студентського самоврядування щодо формування організаційно-управлінського світогляду в царині санітарно-просвітницької роботи.

Координаторами всього процесу мають бути уповноважені представники студпарламенту, які безпосередньо забезпечують комунікаційні функції з представниками органів місцевого самоврядування, педагогічним складом навчальних закладів різного рівня, активною місцевою громадськістю та цільовою аудиторією - учнями загальноосвітніх шкіл (ліцеїв) (додаток В). Саме представники студпарламенту визначають тематичну спрямованість заходу та проводять дистанційну роботу з громадою, викладачами та засобами масової інформації, організовують «онлайн обмін».

Як свідчить світовий досвід, громадяни роблять свій внесок у місцеві проекти розвитку, коли вони беруть участь у прийнятті рішень і відчують, що проект покращує конкретні умови проживання. Тож, коли органи місцевого самоврядування дозволяють місцевим громадам визначати як потрібно планувати ту чи іншу програму, це сприяє досягненню кращих результатів, ніж тоді, коли рішення про заходи програми приймаються далеким центральним урядом. Органи місцевого самоврядування можуть зробити процес більш сталим та стабільним, залучаючи громадян до його реалізації.

**SWOT-аналіз діяльності студентського самоврядування на терені
санітарно-просвітницької роботи**

Внутрішнє середовище	Сильні сторони	Слабкі сторони
	<ul style="list-style-type: none"> • хороша фундаментальна підготовка спеціалістів. • усвідомлення необхідності проведення санітарно-просвітницької роботи як старшокурсниками, так і першокурсниками. • розуміння як старшокурсниками, так і молодшими курсами необхідності роз'яснення населенню питань щодо збереження довкілля; • осягнення студентами старших курсів необхідності в організації проведення санітарно-просвітницької роботи 	<ul style="list-style-type: none"> • слабка взаємодія місцевих ЗМІ та студентського самоврядування на терені санітарно-просвітницької роботи; • недостатньо організований побут сімейних студентів, який необхідний для їхнього включення в соціально-суспільне життя аби доносити до населення необхідність дотримання ЗСЖ; • недостатнє осмислення студентами 1-го курсу небезпеки шкідливих звичок не лише для індивіда, але і для громади
Зовнішнє середовище	Можливості	Загрози
	<ul style="list-style-type: none"> • Сприяння роботі студентського самоврядування з боку професорсько-викладацького складу; • методичний та науковий супровід фахівцями кафедри соціальної медицини академії підготовки студентів волонтерів; • збільшення ролі в організації діяльності органів студентського самоврядування академії в умовах реформування системи вищої освіти України; • налагодження співпраці з керівниками місцевих громад та навчальних закладів з метою покращення просвітницької та агітаційної діяльності з молоддю 	<ul style="list-style-type: none"> • зменшення фінансової привабливості діяльності медиків; • психологічна неготовність населення до активних змін та сприйняття інформації щодо ЗСЖ.

Мал. 2. Принципова структурно-логічна схема моделі діяльності студентського самоврядування УМСА у формуванні медичного та патріотичного світогляду серед сільської молоді

Педагогічний склад УМСА є наступною ланкою. Його основне завдання – робота з представниками студентського парламенту та зі студентами-волонтерами, їх спрямування та розподіл виконуваних завдань. Так, викладачі кафедри соціальної медицини проводять для студентів лекції, семінари, круглі столи тощо.

Студентський парламент має бути інформаційно-аналітичним центром, який організовує, аналізує та координує роботу усіх ланок. Саме студентський парламент у тісній співпраці з викладачами УМСА організовує студентів-волонтерів, які займаються просвітницькою діяльністю, співпрацює з

регіональними та місцевими ЗМІ, активно долучається до роботи онлайн-ресурсів кафедри соціальної медицини УМСА.

Засоби масової інформації, в свою чергу, висвітлюють роботу волонтерів, поширюють приклади здорового способу життя, наслідків шкідливих звичок тощо. Саме вони значною мірою формують медичний та патріотичний світогляд населення регіону та молоді, зокрема.

Залучення засобів масової інформації дозволяє підвищити ефективність соціальної мобілізації як механізму активізації громадян. Дієвість співпраці з ЗМІ з метою мобілізації внутрішніх ресурсів місцевої громади для вирішення нагальних проблем уже доведена багаторічною практикою її впровадження. Значно впливає на ефективність соціальної мобілізації і сталість процесів, які відбуваються у громаді, адже без постійної підтримки активності населення з боку органів місцевого самоврядування. Активна соціальна позиція студентів-волонтерів дозволяє підтримувати на високому рівні мобілізаційні настрої громади. Темп активності серед населення постійно змінюється. Як тільки вирішується нагальна проблема або знижується її актуальність для громади, соціальна активність населення значно знижується.

Для забезпечення сталого розвитку громади, органам місцевого самоврядування необхідно шукати можливості та цілеспрямовано працювати для запуску процесу соціальної мобілізації або, бодай, забезпечити сталість процесу громадської активності, що виникла стихійним шляхом. Адже громада, яка одного разу згуртувалася навколо вирішення нагальної проблеми та отримала позитивний результат від спільної діяльності, є достатньо мотивованою для досягнення нових цілей заради власного благополуччя.

Висновки:

У роботі вирішено актуальне завдання – на основі поєднання класичних та сучасних технологій розроблено та апробовано методології встановлення сильних та слабких сторін у діяльності студентського самоврядування та формування на базі отриманих результатів нових моделей діяльності органів студентського самоврядування на обласному рівні.

Одержані висновки показали, що в УМСА сформовано значний потенціал для поліпшення взаємозв'язків студентського самоврядування з територіальними громадами полтавського регіону у формуванні медичного та патріотичного світогляду серед сільської молоді.

1. За допомогою проведеного нами SWOT-аналізу виявлені сильні і слабкі сторони роботи студентського самоврядування на терені санітарно-просвітницької роботи.

До сильних сторін віднесено: хороша фундаментальна підготовка спеціалістів УМСА; усвідомлення необхідності проведення санітарно-просвітницької роботи як старшокурсниками, так і першокурсниками; розуміння як старшокурсниками, так і молодшими курсами необхідності роз'яснення населенню питань збереження довкілля; осягнення студентами старших курсів необхідності в організації проведення санітарно-просвітницької роботи.

До слабких сторін віднесено: слабка взаємодія місцевих ЗМІ та студентського самоврядування на терені санітарно-просвітницької роботи; недостатньо організований побут сімейних студентів, який необхідний для їхнього включення в соціально-суспільне життя аби доносити до населення необхідність дотримання ЗСЖ; недостатнє осмислення студентами 1-го курсу небезпеки шкідливих звичок не лише для індивіда, але і для громади.

2. Запропонована комплексна методологія на основі SWOT-аналізу є універсальною для визначення слабких і сильних сторін будь-якого напрямку роботи студентського самоврядування, що дозволяє встановити нові можливості для розвитку системи самоврядування та передбачити ряд загроз

для динамічного розвитку організаційно-методичної та просвітницької діяльності органів самоврядування УМСА.

3. Впровадження організаційно-методичної моделі діяльності студентського самоврядування УМСА додатково вирішує ряд питань, направлених на підняття значення студентського самоврядування як елемента навчально-виховного процесу в проведенні санітарно-просвітницької роботи та виводить на новий рівень організацію роботи з місцевими громадами та, зокрема, забезпечує популяризацію УМСА та профорієнтаційну складову в діяльності будь-якого вищого навчального закладу.

4. Підняття значення студентського самоврядування як елемента навчально-виховного процесу забезпечує практичну реалізацію наступних аспектів:

- Студентське самоврядування УМСА виховує реальних лідерів українського суспільства, формує активну медичну еліту регіону.
- Участь в органах студентського самоврядування дає студенту-медику відчуття можливості реалізувати себе як обдаровану і талановиту особистість.
- Активна участь у роботі студентського самоврядування на всіх її ланках дозволяє студенту набути організаторських вмінь, привчає відповідально виконувати свої обов'язки та покладені на нього завдання.

Список використаних джерел

1. Андреев И. Д. О методах научного познания / И. Д. Андреев. - М.: Изд-во «Наука», 1964.-184 с.
2. Бабаскин Д. В. Научное обоснование и маркетинг системы дистанционного обучения в медицинском вузе : автореф. дис. на соиск. учен. степ. к.м.н. : спец. 14.00.33 / Бабаскин Дмитрий Владимирович. - Москва, 2005. - 24 с.
3. Біомеханіка і основи метрології: навч.-метод. посіб. для здобувачів ступеня вищ. освіти "бакалавр" ден. та заоч. форм навчання спец. 6.010201 "Фізичне виховання", 6.010202 "Спорт", 6.010203 "Здоров'я людини" / Херсон. держ. ун-т, Ф-т фіз. виховання та спорту, Каф. мед.-біол. основ фіз. виховання та спорту Р. Андрєєва. – Херсон. 2015. - 223 с.
4. Брейс Айан Анкетирование: разработка опросных листов, их роль и значение при проведении рыночных исследований / А. Брейс ; пер. В. О. Шагоян. - Д. : Балан Бизнес Букс, 2005. - 336 с.
5. Брейс Айан Анкетирование: разработка опросных листов, их роль и значение при проведении рыночных исследований / А. Брейс; пер. В. О. Шагоян. - Д.: Балан Бизнес Букс, 2005. - 336 с.
6. Гавриленко І.М., Мельник П.В., Недюха М.П. / Соціальний розвиток: Навчальний посібник. – Київ, 2001. – 484 с.
7. Городяненко В. Г. Социологический практикум: Метод опроса-анкетирование. Метод анализа документов. Метод наблюдения. Телефонный опрос: учеб.-метод. пособие / В. Г. Городяненко. - К. : Издательский центр "Академия", 1999. - 160 с.
8. Городяненко В. Г. Социологический практикум: Метод опроса-анкетирование. Метод анализа документов. Метод наблюдения. Телефонный опрос: учеб.-метод. пособие / В. Г. Городяненко. - К.: Издательский центр "Академия", 1999. - 160 с.
9. Гринзовський А. М. Санітарне законодавство України: генезис та тенденції розвитку: дис. ... д-ра мед. наук : 14.02.01 / Гринзовський Анатолій Михайлович ; Нац. мед. ун-т ім. О. О. Богомольця. - Київ, 2015. - 523 с.

10. Громади України: на шляху відродження / Відповідальний за випуск. К.Гуріненко - К.: 2002.
11. Зоряна Галаджун, Христина Гаврилюк
Розвиток студентського самоврядування у вищих навчальних закладах в контексті вступу України до Європейського співтовариства (електронний ресурс http://ipp.lp.edu.ua/WebRC/issues/Galadzhun_Gavryliuk.htm)
12. Калашнікова С.А. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки управлінців-лідерів в умовах сучасних суспільних трансформацій дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06 / Калашнікова Світлана Андріївна; ДВНЗ "Ун-т менедж. освіти" НАПН України. - К., 2011. - 462 с.
13. Карий О.І. Стратегічне планування розвитку міста / Львів, - ЗУКЦ, -2007, - 317 с.
14. Ковальченко И. Д. Методы исторического исследования / И. Д. Ковальченко. - 2-е изд., доп. - М. : Наука, 2003. - 486 с.
15. Коновалова О.В., Андрущакевич Т. SWOT-аналіз як основний інструмент стратегічного управління, його переваги і недоліки (електронний ресурс http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/58123.doc.htm)
16. Коновалова О.В., Андрущакевич Т. SWOT-аналіз як основний інструмент стратегічного управління, його переваги і недоліки http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/58123.doc.htm
17. Михайлова И. Б. Методы и формы научного познания / И. Б. Михайлова. - М. : Изд-во «Мысль», 1968. - 112 с.
18. Навчально – методичний посібник для магістрів ЗДІА денної та заочної форм навчання зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» / Укл.: В.Г. Воронкова, С.І. Кириєнко, М.А. Ажажа, А.С. Гук.- Запоріжжя, 2015.- 94с.
19. Сороковський В.Є. Децентралізація в дії: підвищення спроможності громад у наданні послуг: Методичний посібник / К. : ТОВРПЦ «Золоті Ворота». – 2009. – 115 с.

20. Сталий розвиток міст за участю громад: уроки з досвіду впровадження «Муніципальної програми врядування та сталого розвитку» / Київ: ПРООН/МПВСР, 2008. – 48с.

21. Стратегічне дослідження регіонів України за допомогою SWOT-аналізу: колект. моногр. / [за ред. О. Л. Тоцької] ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т економіки та менедж. - Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2013. - 179 с.

22. Теория и методология истории. учебник для вузов [для студентов, изучающих курс «Теория и методология истории» по программе бакалавриата направления «История» /д.филос.н. Л.Е. Гринин, доктора ист. наук Л.Б. Алаев, А.В. Коротаев и др.]; отв. ред.: акад. РАН В.В. Алексеев [и др.] Ин-т истории, археологии и этнографии ДВО РАН [и др.]. - Волгоград : Учитель, 2014. – 503 с. (електронний ресурс <http://www.socionauki.ru/book/files/tmh/386-408.pdf>).

23. Токарева, Юлия Михайловна. Применение SWOT-анализа для оценки качества медицинской помощи: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата социологических наук: специальность 14.02.05 Социология медицины / Токарева Юлия Михайловна - Волгоград: 2010. - 23 с.

24. Федотова О.
Методологічні принципи дослідження політичної цензури в друку: українознавчий ракурс // Вісник Книжкової палати. - 2009. - № 6. - С. 43-47. - (електронний ресурс Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vkp_2009_6_17.pdf.)

25. Шестаков М. Г., Методологические основы стратегического анализа в здравоохранении : Автореф. дис. на соиск. учен. степ. к.м.н. : Спец. 14.00.33 / Шестаков М.Г.; М-во здравоохранения Рос. Федерации, ЦНИИ орг. и информатизации здравоохранения. - М, 2002. - 26 с.

26. Шигаль Д. А. Синхронне порівняння у дослідженні історії державно-правових явищ / Д. А. Шигаль // Теорія і практика правознавства.-2011.-№ 1. – С 30-40. (електронний ресурс http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/el_zbirnik/1/1_2011.pdf).

ДОДАТКИ

Додаток А.

ОПИТУВАЛЬНА АНКЕТА

1. Курс

I	II	III	V	VI

Стать. _____

2. Факультет

Медичний №1	
Медичний №2	
Стоматологічний	

3. Чи потрібно студентському самоврядуванню УМСА проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу серед студентської молоді та населення окремих громад щодо ведення здорового способу життя?

Так	
Ні	
Ваша думка	

4. Чи потрібно студентському самоврядуванню УМСА проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу серед студентської молоді та населення окремих громад щодо організації охорони здоров'я?

Так	
Ні	
Ваша думка	

5. Чи потрібно студентському самоврядуванню УМСА проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу серед студентської молоді та населення окремих громад щодо наслідків шкідливих звичок?

Так	
Ні	
Ваша думка	

6. Чи потрібно студентському самоврядуванню УМСА проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу серед студентської молоді та населення окремих громад щодо збереження довкілля?

Так	
Ні	
Ваша думка	

7. Чи потрібно для цього призначити відповідальну особу?

Так	
Ні	
Ваша думка	

8. Чи потрібно створити профільний відділ який би опікувався б просвітницькою роботою?

Так	
Ні	
Ваша думка	

9. Чи потрібна підтримка в місцевому СМІ?

Так	
Ні	
Ваша думка	

10. Чи потрібний методичний супровід фахівцями університету підготовки студентів, які займаються просвітницькою роботою?

Так	
Ні	
Ваша думка	

Аналіз проведеного анкетування

Апробація нової моделі формування медичного та патріотичного світогляду серед молоді

